

Odyologların Bireysel Yenilikçiliğe Bakışı: Tanımlayıcı Araştırma

Audiologist's Perspective to Individual Innovation: Descriptive Research

Melda ACAR^a, Halide ÇETİN KARA^b, Gökçe GÜLTEKİN^{c,d}

^aİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

^bİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ABD, İstanbul, Türkiye

^cÜsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

^dİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Odyoloji Dil ve Konuşma Bozuklukları Doktora Programı, İstanbul, Türkiye

Bu çalışmanın özeti 5. Uluslararası İstanbul Odyoloji Kongresi & 2. Uluslararası Mirko Tos Kulak ve İşitme Araştırmaları Kongresi (Beşiktaş Belediyesi Süleyman Seba Kültür ve Sanat Merkezi, Beşiktaş, İstanbul 13-14 Mayıs 2022)'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Çalışmamızda, odyologların yenilikçilik fikirlerine karşı davranışlarını ölçmek, günlük çalışma hayatına yenilikçilik kavramını yansıtma düzeylerini ortaya koymak, gelişen teknoloji ile terapi süreçlerindeki yeniliklere göre kendilerini değiştirme seviyelerini belirlemek amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Tanımlayıcı tasarımdaki araştırma, Türkiye'de çalışan en az 1 yıldır mesleğini yapmakta olan 205 odyolog ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak "kişisel bilgi formu" ve "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ)" kullanılmıştır. BYÖ'nün puanlaması yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkucular ve gelenekçiler olarak sınıflandırılmıştır. **Bulgular:** Çalışmamızda yapılan güvenilirlik analizinde, Cronbach alfa değeri dikkate alınmıştır. Çıkan değer 0,703 olması ile ölçeğimizin güvenilir olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılan katılımcıların %7,8 yenilikçi, %17,1'i öncü, %45,9'u sorgulayıcı, %19,5'i kuşkucu, %9,8'inin gelenekçi olduğu bulunmuştur. Odyologların bireysel yenilikçilerini etkileyen faktörlere bakıldığında; cinsiyet, yaş, eğitim, çalışma yeri, çalışma süresi ve meslek ile alakalı seminerlere katılım değişkenlerine göre bireysel yenilikçilik puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Katılımcıların "Meslekte Çalışma Süresi" ile "BYÖ" ve "Yeniliklere Açık Olma" sorusu arasındaki ilişki "Spearman korelasyon testi" ile ölçülmüş olup anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($p>0,05$). **Sonuç:** BYÖ ile yapılan çalışmada, odyologların çoğunluğunun "Sorgulayıcı" kategorisinde çıktığı gözlenmiştir. Sorgulayıcılar, yeniliğe karşı olmayıp temkinli davranan kişilerdir. Yeni fikirleri sorgulamakta, değişimi kabullenme ve risk alma konusunda emin adımlarla ilerlemektedirler. Çalışmamız, odyologların yenilikçiliğe bakışı üzerine yapılmış ilk çalışma olması yönünden literatüre katkı sağlayacaktır.

ABSTRACT Objective: In our study, it was aimed to measure the behavior of audiologists towards innovative ideas, to reflect the concept of innovation in their daily work, and to determine the level of self-change in therapy processes with developing technology. **Material and Methods:** The research in descriptive design was carried out with 205 audiologists who have been working in Türkiye for at least 1 year. "Personal information form" and "Individual Innovation Scale" were used as data collection tools. The scores of the Individual Innovation Scale were classified as innovators, pioneers, questioners, skeptics, and traditionalists. **Results:** In the reliability analysis, the Cronbach alpha value was taken into account. Our scale was found to be reliable with the resulting value being 0.703. It was found that 7.8% of the participants participating in the study were innovative, 17.1% pioneering, 45.9% questioning, 19.5% skeptical, 9.8% traditionalist. Considering the factors affecting the individual innovators of audiologists; It was determined that gender, age, education, place of work, working time and participation in occupational seminars did not affect the variables ($p>0.05$). The relationship between the participants' "Working Time in the Profession" and the "Individual Innovation Scale" and the "Openness to Innovation" question was measured with the "Spearman correlation test" and no significant relationship was observed ($p>0.05$). **Conclusion:** In accordance with the Individual Innovation Scale, it was observed that the majority of audiologists were in the "Questioning" category. Inquisitors are cautious people who are not against innovation. They question new ideas, take firm steps towards accepting change and taking risks. This study is important because it is the first study on audiologists.

Anahtar Kelimeler: Odyologlar; yeniliğin difüzyonu; araştırmacı davranış; bireysellik

Keywords: Audiologists; diffusion of innovation; exploratory behavior; individuality

Günümüzde teknolojinin ilerlemesi ile birlikte bilimsel bilginin önemi artmakta ve sağlık bakım uygulamaları hızla değişmektedir.¹ Bu değişime bağlı olarak toplumun farklılaşan beklenti ve ihtiyaçlarını

karşılatabilmek ve yüksek kalitede sağlık hizmeti sunabilmek için kurumların, yöneticilerin ve çalışanların kendilerini sürekli yenilemesi ve yenilikçiliği bir davranış hâline getirmesi gerekmektedir.²

Correspondence: Melda ACAR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-mail: melda.acar@iuc.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 25 Jan 2023

Accepted: 17 Apr 2023

Available online: 02 May 2023

2536-4391 / Copyright © 2023 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Yenilikçilik; Türk Dil Kurumuna göre genel anlamıyla “yenilikçi olma durumu” olarak tanımlanmaktadır.³ Hızla değişen ve dijitalleşen dünyada geride kalmamak, ilerlemek ve büyümek için gelişim yolculuğunda: Yenilikçilik; yaratıcı düşünme, inovasyon süreçleri, bireylerin eski fikirleri atma ve yeni alternatifler bulma isteği gibi konuları ele almaktadır.⁴ Bireysel yenilikçilik ise bireyin yeniliğe karşı istekli olması, yeniliği benimsemesi ve yeniliğe karşı olumlu bir bakış açısına sahip olup, onu kullanması ya da onlardan yararlanmasıdır.⁵ Rogers, kişileri yenilikçilik seviyeleri açısından Yenilikçi, Öncü, Sorgulayıcı, Kuşkucu ve Gelenekçi olarak 5 gruba ayırmıştır.⁶ Bir yeniliği sorgulamadan kabul edenler *Yenilikçi*; önder olarak toplumun önünden gidenler *Öncü*; yeniliğe karşı olmayıp temkinli davrananlar *Sorgulayıcı*; uzun süre yeniliği kabul etmeyen veya imkânı olmadığı için gereksiz görenler *Kuşkucu*; geçmişle bağlarını koparacağı şüphesiyle yeniliğe karşı çıkanlar *Gelenekçi* olarak belirtilmektedir. Bireysel yenilikçiliğin bir yenilikle karşılaşıldığında bireyin doğasını yansıtan kalıcı bir kişilik özelliği olduğu belirtilmektedir.⁷

Yenilikçi bireyler, yeni olana karşı istekli olan, onlara uyum sağlayabilen, onlardan yararlanabilen ya da davranış olarak yeniliğe karşı pozitif tepki veren bireylerdir.⁵ Yenilikçiliğin toplumun yaşam kalitesini yükseltmek ve sağlık sisteminin ilerleyebilmesi için en önemli araç olduğu belirtilmektedir.⁸ Yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmelere bağlı olarak hızlı bir yenilikçilik süreci yaşayan sağlık çalışanlarından biri de odyologlardır. İşitme ve denge sistemleri üzerinde çalışan odyologlar, hastalarının yaşam kalitelerinin yükselmesine ayrıca sosyal hayata daha kolay uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Amplifikasyon yaklaşımları, denge egzersizleri, işitsel/vestibüler rehabilitasyon yaklaşımları gibi alanlarda gerçekleşen teknolojik gelişmeler sayesinde büyük ilerlemeler kaydedilmektedir.⁹ Hastaların bu gelişmelerden daha fazla yararlanabilmesi için odyologların yeniliklere açık olması gerekmektedir.

Bu çalışmada, ülkemizde çalışan odyologların yeniliklere uyum sağlama becerilerini ve yenilikçi fikirlere karşı davranışlarını ölçmek, günlük çalışma hayatına yenilikçilik kavramını yansıtan düzeylerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Aynı zamanda bu araştırma sonucunda, odyologların genel olarak bi-

reysel yenilikçilik özellikleri, fikir önderliği, değişime direnç gösterme düzeylerinin belirlenmesini sağlayarak sosyodemografik özelliklerin bireysel yenilikçilik üzerindeki etkisini ortaya koymak hedeflenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma, odyologların bireysel yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirilmiştir.

ÖRNEKLEM

Örneklem grubunu, Türkiye’de en az 1 yıldır mesleğini sürdüren odyologlar oluşturmaktadır. Herhangi bir nörolojik ve psikolojik rahatsızlığı bulunmayan 205 odyolog çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan odyologların 145’i kadın 60’ı erkektir. Araştırma verileri Aralık 2021 ve Ocak 2022 tarihleri arasında toplanmıştır.

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 28 Ocak 2022 tarihinde, 61351342 numaralı etik kurul onayı alınmış ve çalışma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun şekilde yürütülmüştür. Veri toplama aşamasında, çalışma kriterlerini karşılayan katılımcılara, Google Formlar (Google LLC, ABD) aracılığıyla “aydınlatılmış onam formu” ile çalışmaya dair bilgi verilmiş ve katılımcıların yazılı onamaları alınmıştır.

VERİ TOPLAMA ARACI

Anketimizde veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu ve “Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ)” kullanılmıştır. Ölçek 40 gün süre ile Google Formlar üzerinden uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda; sosyodemografik ve meslek/çalışma durumları ile ilgili tanımlayıcı özellikler bulunmaktadır. Bu form “yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslekte deneyim yılı, çalışma yeri ve mesleği ile ilgili etkinliklere katılım” bilgilerini içeren 6 sorudan oluşmaktadır.

BYÖ

Bireylerin yenilikçiliğini değerlendiren ve özgün formu “Innovativeness Scale” olan ölçek 1977 yı-

ında H. Thomas Hurt, Katherine Joseph ve Chester. D. Cook tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin özgün dili İngilizcedir. Özgün ölçek, 20 madde ve iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı toplam ölçek için 0,89 dur.¹⁰ Kişiler ve Odabaşı tarafından Türkçe uyarlaması yapılan “BYÖ” özellikle çeşitli meslek gruplarının yeniliğe bakış açısının değerlendirilmesinde kullanılmaktadır.¹¹ Bu ölçek; yeniliği ölçmekle birlikte, bireysel farklılıkları ve kişisel nitelikleri bakımından birbirilerine göre değişimleri değerlendirmektedir. Ayrıca değişime olan istek, yenilikleri benimseme ve risk alma durumu gibi özellikler de bireyden bireye farklılık gösterdiği için bireysel yenilikçiliği Rogers’ın belirttiği gibi 5 kategoriye ayırmaktadır.⁶ Bunlar; yenilikçi, öncü, sorgulayıcı, kuşkucu ve gelenekçi birey olarak farklılaşmış şekilde tanımlanmaktadır.¹² Ölçeğin özgün formu <http://www.jamescmccroskey.com/measures/innovation.htm> adresinde yayımlanmakta olup, herhangi bir izin alınmadan ve ücret ödenmeden kullanılabilirliği belirtilmektedir.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanmış hâli 18 maddeden oluşmakta ve 5’li Likert (Kesinlikle katılmıyorum: 1, Katılmıyorum:2, Kararsızım: 3, Katılıyorum: 4, Kesinlikle katılıyorum: 5) şeklinde yanıtlanmaktadır. Ölçek maddelerinin 11’i pozitif (1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 14, 16, 17), 7’si (5, 6, 9, 12, 13, 15, 18) negatiftir. Bireysel yenilikçilik puanı, pozitif maddelerden alınan toplam puandan, negatif maddelerden alınan toplam puanın çıkarılıp, elde edilen puana 42 eklenmesiyle hesaplanmaktadır. Ölçekten en düşük 18, en yüksek 90 puan alınabilmektedir. Elde edilen puanlara göre bireysel yenilikçilik davranışları sınıflandırılmaktadır. Bireylerin ölçekten aldığı puan, 82 ve üstünde “Yenilikçi”, 75-81 arasında “Öncü”, 66-74 arasında “Sorgulayıcı”, 58-65 arasında “Kuşkucu” ve 57 puanın altında ise “Gelenekçi” olarak değerlendirilmektedir.¹¹

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi, bilgisayar ortamında SPSS 23.0 (IBM Inc., Chicago, IL, USA) istatistiksel yazılım programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin sunumunda, katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesi, ölçekler ve alt boyutlarından aldıkları puanların değerlendirilmesi için tanımlayıcı analizler (sayı, yüzde,

en düşük ve en yüksek değerler, ortalama ve standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen ölçümlerin güvenilirliğinin belirlenmesi için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) analiz edilmiştir. Çalışmada, odyologların bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi için bağımsız gruplarda nonparametrik Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Spearman korelasyon testleri uygulanmıştır. Analizler için %95 güven düzeyinde anlamlılık seviyesi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların %70,7’si kadın, %29,3 erkektir. Araştırmaya katılanların %42’si 1-2 yıl, %26,3’ü 3-4 yıl, %13,2’si 4-5 yıl, %10,2’si 5-10 yıl ve %8,3’ü 10 yılın üzerinde mesleki deneyimine sahiptir. Bu kişilerin çalışma yerleri ise %22,4’nün üniversite %26,3’ünün devlet hastanesi, %6,3’ünün özel hastane, %14,6’sının işitme cihazı merkezi, %24,4’ünün rehabilitasyon merkezi ve %5,9’unun kendi iş yeri şeklindedir. Ayrıca %67,3’ü lisans, %32,7’si lisansüstü mezundur. Araştırmaya katılan odyologların bireysel yenilikçilik toplam ölçek puanı $68,99 \pm 8,61$ olarak bulunmuştur (Tablo 1). Çalışmaya katılan katılımcıların bireysel yenilikçilik puanına göre %7,8’inin yenilikçi, %17,1’inin öncü, %45,9’unun sorgulayıcı, %19,5’inin kuşkucu, %9,8’inin gelenekçi olduğu görülmüştür (Şekil 1).

Odyologların bireysel yenilikçiliklerini etkileyen faktörlere bakıldığında; cinsiyet, yaş, eğitim, çalışma yeri, çalışma süresi ve meslek ile alakalı seminerlere katılım değişkenlerine göre bireysel yenilikçilik puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$) (Tablo 2).

Çalışmaya katılan lisans mezunlarının %8,6’sı yenilikçi, %14,4’ü öncü, %44,2’si sorgulayıcı, %20,2’si kuşkucu, %12,3’ü ise gelenekçidir. Lisansüstü mezunların ise %5,9’u yenilikçi, %22,3’ü öncü, %49,2’si sorgulayıcı, %17,9’u kuşkucu, %4,4’ü gelenekçidir.

Çalışmaya katılan kadınların %6,2’si yenilikçi, %16,5’i öncü, %46,2’si sorgulayıcı, %21,3’ü kuşkucu, %9,6’sı gelenekçidir. Erkeklerin ise %11,6’sı yenilikçi, %18,3’ü öncü, %45’i sorgulayıcı, %15’i kuşkucu, %10’u gelenekçidir (Şekil 2).

TABLO 1: Odyologların sosyodemografik ve tanımlayıcı özelliklerinin incelenmesi.

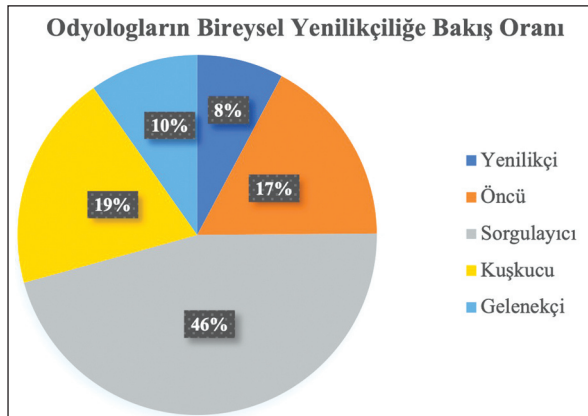
Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	145	70,7
Erkek	60	29,3
Yaş		
21-24	59	28,8
25-30	124	60,5
31-35	7	3,4
36-40	5	2,4
41+	10	4,9
Eğitim		
Lisans	138	67,3
Lisansüstü	67	32,7
Çalışma yeri		
Üniversite	46	22,4
Devlet hastanesi	54	26,3
Özel hastane	13	6,3
İşitme cihazı merkezi	30	14,6
Rehabilitasyon merkezi	50	24,4
Kendi iş yeri	12	5,9
Çalışma süresi		
1-2 yıl	86	42,0
3-4 yıl	54	26,3
4-5 yıl	27	13,2
5-10 yıl	21	10,2
10+ yıl	17	8,3
Meslekle alakalı seminerlere katılım		
Her zaman	8	3,9
Bazen	77	37,6
Sıklıkla	54	26,3
Nadiren	56	27,3
Hiçbir zaman	10	4,9
	$\bar{X} \pm SS$	Minimum-maksimum
Bireysel Yenilikçilik Ölçeği toplam puanı	68,99 \pm 8,61	42,00-87,00

SS: Standart sapma.

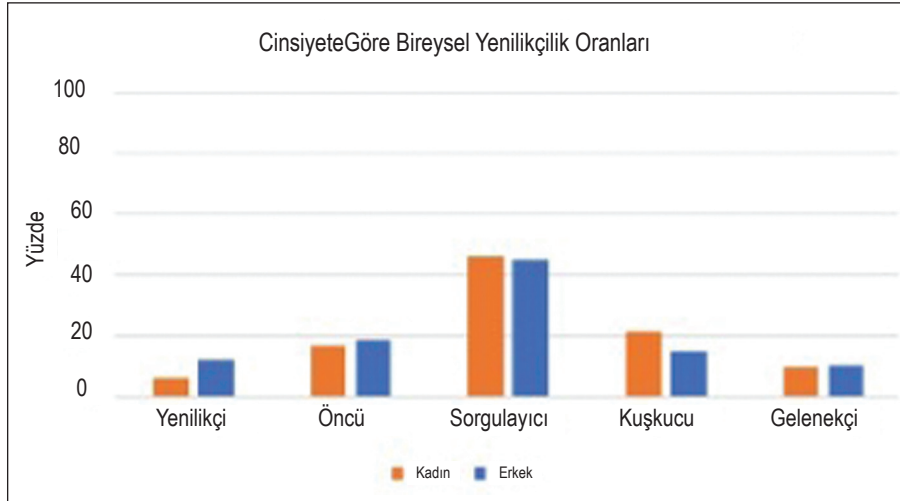
TABLO 2: Odyologların sosyodemografik ve tanımlayıcı özelliklerine göre bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi.

Değişkenler	$\bar{X} \pm SS$	Test, p değeri
Cinsiyet		
Kadın	70,15 \pm 9,23	p=0,120
Erkek	68,50 \pm 8,32	(MWU)*
Yaş		
21-24	69,23 \pm 9,11	p=0,592
25-30	68,71 \pm 7,87	(KW)**
31-35	65,00 \pm 11,06	
36-40	67 \pm 14,83	
41+	74,60 \pm 8,14	
Eğitim		
Lisans	68,34 \pm 9,14	p=0,751
Lisansüstü	70,31 \pm 7,26	(MWU)*
Çalışma yeri		
Üniversite	68,32 \pm 6,90	p=0,207
Devlet hastanesi	66,70 \pm 9,97	(KW)**
Özel hastane	67,33 \pm 5,66	
İşitme cihazı merkezi	72,20 \pm 7,11	
Koklear implant merkezi	74,33 \pm 6,02	
Rehabilitasyon merkezi	69,12 \pm 8,24	
Kendi iş yeri	73,75 \pm 12,02	
Çalışma süresi		
1-2 yıl	68,09 \pm 7,90	p=0,926
3-4 yıl	69,31 \pm 9,34	(KW)**
4-5 yıl	68,89 \pm 7,49	
5-10 yıl	70,14 \pm 8,58	
10+ yıl	70,94 \pm 11,22	
Meslekle alakalı seminerlere katılım		
Her zaman	74,00 \pm 7,55	p=0,925
Bazen	70,06 \pm 7,47	(KW)**
Sıklıkla	71,85 \pm 7,70	
Nadiren	64,41 \pm 9,36	
Hiçbir zaman	66,80 \pm 7,78	

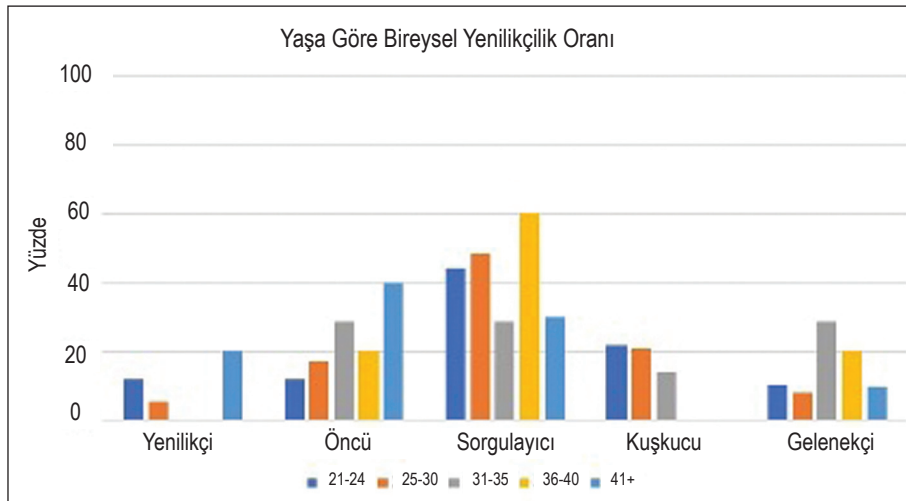
*MWU: Mann-Withney U test; **KW: Kruskal-Wallis test; SS: Standart sapma.

ŞEKİL 1: Odyologların bireysel yenilikçilik kategorilerine göre dağılımı.

Çalışmadaki katılımcıların çalışma süresi göz önünde bulundurulmaksızın BYÖ için verdiği yanıtlar incelendiğinde; 21-24 yaşındaki bireylerin %11,8'i yenilikçi, %11,8'i öncü, %44'ü sorgulayıcı, %22'si kuşkucu, %10,1'i gelenekçidir. 25-30 yaş arasındaki bireylerin %5,6'sı yenilikçi, %16,9'u öncü, %48,3'ü sorgulayıcı, %20,9'u kuşkucu, %8'i gelenekçidir. 31-35 yaş arasındaki bireylerin, %28,5'i öncü, %28,5'i sorgulayıcı, %14,2'si kuşkucu, %28,5'i gelenekçidir. 36-40 yaş arasındaki bireylerin %20'si öncü, %60'ı sorgulayıcı, %20'si gelenekçidir. 41 yaş ve üzerindeki bireylerin ise %20'si

ŞEKİL 2: Cinsiyete göre Bireysel Yenilikçilik Ölçeği parametrelerine göre yüzdeler dağılımı.

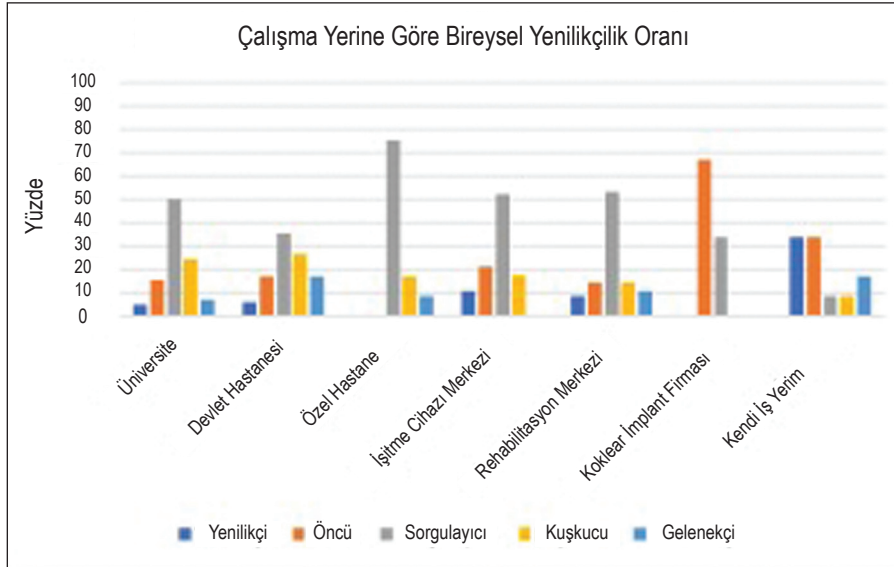
ŞEKİL 3: Yaş gruplarının Bireysel Yenilikçilik Ölçeği parametrelerine göre yüzdeler dağılımı.

yenilikçi, %40'ı öncü, %30'u sorgulayıcı, %10'u gelenekçidir (Şekil 3).

Araştırmaya katılanların çalışma yerlerine göre üniversitede çalışanların %4,3'ü yenilikçi, %15,2'si öncü, %50'si sorgulayıcı, %23,9'u kuşkucu, %6,5'i gelenekçidir. Devlet hastanesinde çalışanların %5,5'i yenilikçi, %16,6'sı öncü, %35,1'i sorgulayıcı, %25,9'u kuşkucu, %16,6'sı gelenekçidir. Özel hastanede çalışanların %75'i sorgulayıcı, %16,6'sı kuşkucu, %8,3'ü gelenekçidir. İşitme cihazı merkezinde çalışanların %10,3'ü yenilikçi, %20,6'sı öncü, %51,72'si sorgulayıcı, %17,2'si kuşkucudur. Koklear implant merkezinde çalışanların %66,6'sı öncü,

%33,3'ü sorgulayıcıdır. Rehabilitasyon merkezinde çalışanların %8,1'i yenilikçi, %14,2'si öncü, %53'ü sorgulayıcı, %14,2'si kuşkucu, %10,2'si gelenekçidir. Kendi iş yerinde çalışanların ise %33,3'ü yenilikçi, %33,3'ü öncü, %8,3'ü sorgulayıcı, %8,3'ü kuşkucu, %16,6'sı gelenekçi olarak bulunmuştur (Şekil 4).

Araştırmaya katılanların çalışma yerine göre yenilikçilik düzeyi Kruss analizi ile test edilmiş olup, gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Katılımcıların "Meslekte Çalışma Süresi" ile "BYÖ" ve "Yeniliklere Açık Olma" sorusu arasındaki ilişki "Spearman korelasyon testi" ile ölçülmüş olup anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($p>0,05$).

ŞEKİL 4: Çalışma yerlerine göre Bireysel Yenilikçilik Ölçeği parametrelerine göre yüzdelik dağılımı.

Katılımcıların mesleği ile ilgili eğitime katılma durumları sorulduğunda %37,6 oranındaki büyük çoğunluğunun “bazen” cevabını verdiği görülmüştür.

ÖLÇEĞİN GÜVENİLİRLİĞİ, YAPI GEÇERLİLİĞİ VE AÇIKLAYICI FAKTÖR ANALİZİ

Güvenilirlik Analizi

Kullanılan BYÖ'nün güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach alfa değeri dikkate alınmıştır. α değeri 0-1 arasında bir değer olası tüm 2'ye ayırma kombinasyonları sonucu ortaya çıkacak katsayılarının bir ortalamasını ifade etmektedir.¹³

$0,00 < \alpha < 0,40$ ölçeğin güvenilir olmadığını,

$0,41 < \alpha < 0,60$ ölçek güvenilirliğinin düşük olduğunu,

$0,61 < \alpha < 0,80$ ölçek güvenilirliğinin kabul edilebilir seviyede olduğunu,

$0,81 < \alpha < 1,00$ ölçek güvenilirliğinin yüksek olduğunu belirtmektedir.¹⁴ Buna göre araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik katsayısı olan Cronbach alfa değeri 0,703 olarak saptanmıştır. Bu durum, ölçek güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Normallik Analizi

Araştırmada cevapların normal dağılıp dağılmadığını saptamak için “Shapiro-Wilk” testi kullanılmıştır.

Veri setinin normal dağılmadığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Çalışmamızda odyologların bireysel yenilikçilik davranışları ve etkileyen faktörleri araştırılmıştır. Teknolojik gelişmeler ve yenilikçi bakış açısı ile etkileşim içerisinde olan odyologların bu gelişmeleri takip etme bakış açısının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızda, en az 1 yıldır mesleğini yapan odyologlara BYÖ uygulanmıştır. Bu ölçek doğrultusunda bireyler “Yenilikçi”, “Öncü”, “Sorgulayıcı”, “Kuşkucu” ve “Gelenekçi” olarak değerlendirilmektedir.¹⁵ *Yenilikçi*, yeniliği ilk kez benimseyen, yeni fikirleri denemeyi ve risk almayı seven vizyon sahibi kişiyi tanımlamaktadır. *Öncü*, toplumdaki diğer bireylere yenilikler hakkında bilgi veren ve yol gösteren bireyi; *sorgulayıcı*, yeniliklere karşı dikkatli davranan ve yenilikleri benimsemeden önce zamanını onun hakkında düşünmeyle geçiren kişiyi; *kuşkucu* yeniliklere karşı kuşku duyan kişiyi ve *gelenekçi* ise yenilikleri benimsemeye en geride kalan ve değişime karşı ön yargıyla bakan kişiyi tanımlamaktadır.^{6,10}

Araştırmaya katılan odyologların bireysel yenilikçilik puanına göre %45,9'unun sorgulayıcı ve %7,8'inin yenilikçi olduğu saptanmıştır. Literatürde sorgulayıcı kategorisinde olan meslek gruplarının

toplum içerisinde yenilikçilik açısından fikir sahibi olmalarına rağmen uygulama konusunda yeniliklere karşı temkinli oldukları ve yeni bir fikri benimsemeden önce büyük bir zaman harcayarak onun hakkında düşünmeyle geçirdikleri vurgulanmıştır.^{15,16} Odyologların bireysel yenilikçilik ölçek puanlarına göre genel olarak sorgulayıcı grupta olması göz önüne alındığında odyologların sorgulayıcı kategorisinin genel özelliklerini taşıdığı ve bu doğrultuda yenilikçi davranışlarının geliştirilmesi gerektiği söylenebilmektedir. Bu konuda sınırlı sayıda araştırma görülmektedir. Farklı örneklem grupları ile yapılan araştırmalar incelendiğinde, çalışmamızın sonuçlarında literatürü destekleyen benzer çalışmalara rastlanmıştır.¹⁷⁻²¹ Öğretmen adayları ve öğretmenlerin katılımı ile yapılan çalışmalarda “sorgulayıcı” kategorisi en fazla görülmektedir.^{5,12,22-24} Hemşirelerin bireysel yenilikçilik puanlarının incelendiği çalışmalarda çoğunluğunun “sorgulayıcı” grupta olduğu saptanmıştır.^{2,25-28} Bu bakımdan elde edilen sonuçlar literatürü destekler niteliktedir.

Odyologların bireysel yenilikçilerini etkileyen faktörlere bakıldığında; cinsiyet, yaş, eğitim, çalışma yeri, çalışma süresi ve meslekle alakalı seminerlere katılım değişkenlerinin etkilemediği saptanmıştır ($p>0,05$). Literatür taraması yapıldığında araştırmamızın bu bulgularını destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara rastlanmıştır. Alagöz ve ark. tarafından çocuk gelişimi programı ön lisans öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği çalışmada, öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin “Öncü” ve “Sorgulayıcı” kategorisinde olduğu ve ön lisans öğrencilerinde yenilikçilik düzeyi yaşa bağlı olarak farklılık gösterdiği görülmüştür.²⁹ Kemer ve Yıldız, hemşirelerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yürüttükleri çalışmada, çoğunluğunun “sorgulayıcı” kategorisinde olduklarını ve eğitim durumu açısından lisans ve lisansüstü mezunu olan hemşireler meslek lisesi ve ön lisans mezunlarına göre değişime direnç açısından daha fazla puan aldıkları saptanmıştır.³⁰ Atılğan ve Tükel, antrenörler ve beden eğitim öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algılarının belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmada katılımcıların çoğunlukla “Öncü” ve “Sorgulayıcı” gruplarda yer aldıklarını belirtmiştir.³¹ Cinsiyet de-

ğişkeni göz önüne alındığında, kadın katılımcıların risk alma düzeylerinin erkek katılımcıların risk alma düzeylerinden daha düşük olduğu sonucu görülmüştür. Öğrenim durumu değişkeni göz önüne alındığında, lisansüstü mezunu katılımcıların fikir önderliği ve deneyime açıklık boyutlarında lisans mezunlarından puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.³¹ Eğitim düzeyi açısından bakıldığında literatürde çalışmamız ile farklı bulgular olduğu görülmektedir. Literatürde eğitim, işine ilişkin bilgi ve uzmanlığın yeni fikirlere açık olmayı ve öz güveni sağlayarak yenilikçi davranışı etkilediği belirtilmektedir.^{26,28,32} Araştırmaya katılan odyologların eğitim düzeyinin yenilikçiliği etkilememesi lisansüstü eğitim gören odyologlarının sayısının az olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Kırkış ve Topal, okul öncesi ve ilkököl sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik özelliklerine göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırmalarındaki bulgulara göre öğretmenler en çok “Sorgulayıcı” (%38,3), sonrasında “Öncü” (%36,8) bulmuştur.³³ Yaş, eğitim, çalışma süresi değişkenlerine göre yenilikçilik düzeyleri farklılaşmadığı görülmüştür.³² Pazarlama çalışanları ile yapılan bir çalışmada; katılımcıların yüksek oranda (%44) “Öncüler” kategorisinde yer aldığı ve cinsiyetleri, yaşları, iş hayatlarındaki deneyim (çalışma) süreleri, buldukları yönetim kademeleri (kurumdaki pozisyonları) itibarıyla bireysel yenilikçilik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.³⁴ Genel olarak bu araştırma bulguları literatür ile benzerlik göstermektedir.

Literatürdeki çalışmaların sonuçları göz önüne alındığında meslek gruplarındaki ortak kategorinin “Sorgulayıcı” olduğu, kişilerin büyük çoğunluğunun yeniliğe karşı olmayıp temkinli davrandığı görülmüştür. Odyologlara uyguladığımız BYÖ’de de katılımcıların büyük çoğunluğunun “Sorgulayıcı” grupta yer aldığı gözlenmiştir. Teknolojik gelişmelerin ilerlemesi ile bireylerin gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlama çabaları ve teknolojiyle iç içe yaşamak insanları yenilikçiliğe yönlendirmektedir ve bu sebeple bireysel yenilikçilik kaçınılmaz olmaktadır. Çalışmanın sonuçları göz önüne alındığında odyologlar yeni fikirleri sorgulamakta, değişimi kabul etme ve risk alma konusunda sorgulayıcı adımlarla ilerlemektedirler. Bu nedenle odyologların yenilik-

lere olan şüpheli tutum sergilemelerinin sebeplerinin araştırılması ve yeniliklerden daha fazla yararlanmaları ve uyum sağlamları için daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, 2021-2022 yılına kadar en az 1 yıl boyunca meslek deneyimi olan odyologlar ile sınırlıdır. Deneyim süresi, her gruptan eşit sayıda katılımcı, cinsiyet dengesinin oluşturulması, denek sayısının artması ile daha anlamlı sonuçlar elde edilecektir. Katılımcıların yenilikçilik düzeylerinin farklı ölçekler ile korelasyonu incelendiğinde daha anlamlı sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

SONUÇ

Çalışmamızın sonucunda, odyologların genel olarak bireysel yenilikçilik düzeylerinde büyük çoğunlu-

ğunun “Sorgulayıcı” ve “Kuşkucu” kategorisinde olduğu saptanmıştır. Ayrıca sosyodemografik özelliklerin bireysel yenilikçilik düzeyleri üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur. Çalışmamız, odyologların yenilikçiliğe bakışı üzerine yapılmış ilk çalışma olması yönünden literatüre katkı sağlayacaktır.

Çalışmamızda kullanılan Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Ek 1’de yer almaktadır.

Teşekkür

Nur Banu AYBAKAN, Arife İrem ÇELİKLİ, Bilal Sefa ÇINAR, Fikret DEMİRKOPARAN, Gamze KARACA, Beyza Nur LALE, Şeyma ÖZCAN’a veri toplama çalışmalarından dolayı teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi

EK 1: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği.

	Bireysel Yenilikçilik Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (4)
1	Yenilikleri takip ettiğim için arkadaşlarım sık sık benden bilgi ve öneri alırlar.					
2	Yeni şeyleri denemekten hoşlanırım					
3	Bir şey yaparken, yeni yollar olup olmadığını araştırırım					
4	Problemleri çözmek için genellikle yeni yöntemler bulurum					
5	Yeni bakış açıları ve yeni buluşlara şüphe ile bakarım					
6	Çevremdeki insanların kabul ettiğini görene kadar yeni fikirleri benimsemem					
7	Yenilikçilik konusunda insanları kolay etkileyen bir kişi olduğumu düşünürüm					
8	Düşünce ve davranışlarımın yaratıcı ve özgün olduğunu düşünürüm					
9	Çevremdeki insanların arasında yeniliği kabul eden en son kişi olduğumu düşünürüm					
10	Yaratıcı bir kişi olduğumu düşünüyorum					
11	Yenilikler konusunda gruba liderlik etmekten hoşlanırım					
12	Çevremdeki insanların işine yaradığını görünceye kadar yenilikleri kabul etmede isteksiz davranırım.					
13	Eski yaşam tarzının ve işleri eski yöntemlerle yapmanın en iyi yol olduğunu düşünürüm.					
14	Problemlere ve belirsizliklere karşı mücadele ederim					
15	Yenilikleri dikkate almadan önce diğer insanların o yeniliği kullandığını görmek isterim					
16	Yeni fikirlere açık biriyim					
17	Cevaplanmamış sorular beni çözüm bulmaya yöneltir					
18	Yeni fikirlere karşı şüpheli davranırım					

bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Melda Acar, Halide Çetin Kara, Gökçe Gültekin; **Tasarım:** Melda Acar, Halide Çetin Kara; **Denetleme/Danışmanlık:** Halide Çetin Kara; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Melda Acar, Gökçe Gültekin; **Analiz ve/veya Yorum:** Melda Acar, Halide Çetin Kara, Gökçe Gültekin; **Kaynak Taraması:** Melda Acar, Halide Çetin Kara, Gökçe Gültekin; **Makalenin Yazımı:** Melda Acar, Halide Çetin Kara, Gökçe Gültekin; **Eleştirel İnceleme:** Melda Acar, Halide Çetin Kara, Gökçe Gültekin.

KAYNAKLAR

- Kara Yılmaz D. Innovation in nursing practices. Global Journal on Advances in Pure & Applied Sciences. 2015;2(7):170-4. [Crossref]
- Tarhan M, Doğan P. Hemşirelik Öğrencilerinin bireysel yenilikçilik davranışları ile otonomi düzeyleri arasındaki ilişki [The relationship between nursing students' individual innovativeness behaviors and autonomy levels]. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Derg. 2017;5(1):51-8. [Crossref]
- TDK [İnternet]. Türkçe sözlük. Erişim tarihi: 09.11.2022 Erişim linki: [Link]
- Başaran S, Keleş S. Yenilikçi kimdir? Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi [Who is innovative? Examination of teachers' innovativeness level]. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2015;30(4):106-18. [Link]
- Kılıçer K. Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profilleri [Doktora tezi]. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi; 2011. [Link]
- Rogers EM. Diffusion of Innovations. 5th ed. New York: Free Press; 1995.
- Tarhan N, Şar S. Sağlıkta bireysel yenilikçilik, motivasyonel kararlılık ve performans [Individual innovativeness, motivational persistence and performance in health]. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi. 2021;11(1):10-5. [Crossref]
- Joseph ML. Organizational culture and climate for promoting innovativeness. J Nurs Adm. 2015;45(3):172-8. [Crossref] [PubMed]
- Manchaiah V, Bellon-Harn ML, Dockens AL, Azios JH, Harn WE. Communication between audiologist, patient, and patient's family members during initial audiology consultation and rehabilitation planning sessions: a descriptive review. J Am Acad Audiol. 2019;30(9):810-9. [Crossref] [PubMed]
- Hurt HT, Joseph K, Cook CD. Scales for the measurement of innovativeness. Human Communication Research. 1977;4(1):58-65. [Crossref]
- Kılıçer K, Odabaşı HF. Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması [Individual Innovativeness Scale (IS): The study of adaptation to Turkish, validity and reliability]. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2010;38(38):150-64. [Link]
- Yapıcı İÜ, Kaya S. Biyoloji öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi (Diyarbakır ili örneği) [Examination of individual innovativeness levels of biology teachers (Case of Diyarbakır)]. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2020;19(73):348-62. [Link]
- Altıntaş R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri- SPSS Uygulamalı. 7. Baskı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık; 2012.
- Törün U. Küresel markaların algılanışı: Küresel ve küyerel reklam algısı üstüne etkiye yönelik bir çalışma [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi; 2013. [Link]
- Sarıoğlu Kemer A, Altıntaş S. Adaptation of the individual innovativeness scale in nursing profession: Turkish validity - reliability study. Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2017;14(1):52-61. [Link]
- Şengün H. Sağlık hizmetleri sunumunda inovasyon [Innovation in health care delivery]. Med Bull Haseki. 2016;54:194-8. [Crossref]
- Rogers RK, Wallace JD. Predictors of technology integration in education: A study of anxiety and innovativeness in teacher preparation. Journal of Literacy and Technology. 2011;12(2):28-61. [Link]
- Coklar AN. Individual innovativeness levels of educational administrators. Digital Education Review. 2012;22:100-10. [Link]
- Çuhadar C, Bülbül C, Ilgaz G. Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Exploring of the relationship between individual innovativeness and techno-pedagogical education competencies of pre-service teachers]. İlköğretim Online. 2013;12(3):797-807. [Link]
- Demir Başaran S, Keleş S. Yenilikçi kimdir? Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi [Who is innovative? Examination of teachers' innovativeness level]. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2015;30(4): 106-18. [Link]
- Yapıcı İÜ. Biyoloji öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi [Investigation of the individual innovativeness levels of the pre-service biology teachers]. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 2016;5(4): 348-53. [Link]
- Özgür H. Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. [Exploring of the Relationship between Critical Thinking Dispositions and Individual Innovativeness of ICT Pre-service Teachers in Terms of Various Variables]. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013;9(2):409-20. [Link]
- Kılıç H, Ayvaz Tuncel Z. İlköğretim branş öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri [Primary subject teachers' individual innovativeness levels and lifelong learning tendencies]. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi. 2014;4(7):25-37. [Link]
- Korucu AT, Olpak YZ. Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi [Examination of teacher candidates individual innovativeness properties from the different variables]. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama. 2015;5(1):111-27. [Link]
- Kartal H, Kantek F. Hemşirelikte inovasyon örnekleri [Innovation examples in nursing]. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg. 2018;1(5):57-63. [Link]
- Dy Bunpin JJ 3rd, Chapman S, Blegen M, Spetz J. Differences in innovative behavior among Hospital-Based Registered Nurses. J Nurs Adm. 2016;46(3):122-7. [Crossref] [PubMed]
- Ertuğ N, Kaya H. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik profilleri ve yenilikçiliğin önündeki engellerin incelenmesi [Investigating the individual innovativeness profiles and barriers to innovativeness in undergraduate nursing students]. HEAD. 2017;14(3):192-7. [Link]
- Baksi A, Sürücü HA, Kurt G. Hemşirelerin bireysel yenilikçilik davranışları ve bu davranışları etkileyen faktörlerin incelenmesi [Individual innovation behavior of nurses and investigation of factors affecting these behaviors]. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2020;(2):310-5. [Link]
- Alagöz N, Tarkoçin S, Taze A. Çocuk gelişimi programı ön lisans öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi [Investigation of individual innovation levels of associate students in program of child development according to various variables]. 2019;3(1):43-58. [Link]
- Kemer AS, Yıldız İ. Hemşirelerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin belirlenmesi [Determination of nurses' individual innovativeness characteristics]. Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi. 2020;3(7):363-70. [Link]
- Atılğan D, Tükel Y. Antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları [Examination of coaches and physical education teachers' perceptions of individual innovativeness]. Ekev Akademi Dergisi. 2021;86:171-90. [Crossref]
- Sönmez B, Yıldırım A. Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin yenilikçi davranışları ve yenilikçi davranışlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi: niteliksel bir çalışma [Determination of nurses' innovative behaviours and their views about the factors affecting their innovative behaviours: a qualitative study in a university hospital]. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg. 2014;1(2):49-59. [Link]
- Kırıkç KA, Topal B. Okul öncesi ve ilkököl sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve onamsız öğrenme ortamlarının incelenmesi [Investigating pre-school and primary school teachers' preferences of informal learning environments and their individual innovativeness levels]. OPUS- Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 2019;14(20):1626-48. [Crossref]
- Özaydın E. Pazarlama çalışanlarının bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi [Examination of individual innovation levels of marketing employees]. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 2022;17(2):150-9. [Crossref]